

Hodnoticí aktivita

Svatá Ludmila 2

Anotace

V této aktivitě žáci pracují s iluminací z Dalimilovy kroniky zobrazující příběh svaté Ludmily. V rámci kompetence komunikační si žáci ověří, zda a jak jsou schopni porozumět tomuto obrazovému materiálu (na úrovni popisné interpretace).

Věk – cílová skupina

4. – 5. ročník

Časová dotace (rozsah výuky)

1 hodina

Znalostní a kompetenční předpoklady žáků

Nejsou vyžadovány.

Prostorové a materiální požadavky na realizaci

Interaktivní tabule/plátno/obrazovka na promítnutí iluminace (případně iluminace vytištěná ve velkém formátu, aby se s ní dalo pracovat s celou třídou)

Barevně vytištěný pracovní list (s iluminací) pro každého žáka

Přístup k internetu

Vzdělávací obor

Člověk a jeho svět

Očekávaný výstup

ČJS-5-3-02 rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifíků.

Hodnocená klíčová kompetence

Klíčová kompetence komunikační, zejména porozumění obrazovému vyjádření, získání informací z vyprávěného příběhu a porovnání dalších obrazových materiálů.

Podrobnější informace k hodnoceným schopnostem a dovednostem klíčové kompetence

- Žák na základě vlastního pečlivého prohlédnutí obrazového materiálu (knižní iluminace) a s pomocí návodných otázek provede jeho rozbor – identifikuje jeho základní prvky, jejich významy a vzájemné vztahy.
- Žák dokáže vlastními slovy popsat hlavní děj, který je na vyobrazení zachycen.
- Žák na základě vlastního rozboru knižní iluminace a společné četby legendy vytvoří nejméně dvě věty, ve kterých popíše, co nového se dozvěděl o životě sv. Ludmily, patronky české země.

Součástí hodnoticí aktivity

- Svatá Ludmila 2 – pracovní list
- Svatá Ludmila 2 – řešení a hodnocení
- Svatá Ludmila 2 – text
- Svatá Ludmila 2 – iluminace

Struktura a organizace realizace hodnoticí aktivity

Úvod (5 minut)

Učitel promítne žákům na tabuli iluminaci o zavraždění sv. Ludmily. Nic neprozrazuje (ani žáci neříkají nápady, co je na vyobrazení znázorněno) a nejprve položí žákům tyto otázky. Žáci říkají spontánně nápady, učitel je doplňuje.

Ví nebo tuší někdo z vás, kde bychom mohli takový obrázek najít?
(Kronika tak řečeného Dalimila)

Věděl by někdo z vás, jak se takovému obrázku, který je namalován v knize, v minulosti říkalo?
(iluminace)

Tuší někdo z vás, jak může být tato iluminace stará?
(1. polovina 14. století; asi 700 let)

Proč naši předkové do knih takové iluminace malovali?

A jak mohou být tyto knižní malby, iluminace, užitečné dnes pro nás?
(ne všichni bohatí lidé uměli v té době číst; zdroj informací o minulosti)

Dále učitel naváže – představte si, že tato stará knižní malba, která vypadá trochu jako komiks bez textu, nám vypráví příběh o době ještě mnohem starší, než ze které pochází – o době, která se váže k počátkům našeho státu. K době, kdy v českých zemích vládl rod Přemyslovců. Nyní se nejen prostřednictvím malby o této době a lidech, kteří v ní žili, něco dozvíme, ale také se naučíme takovýmto vyobrazením lépe rozumět. Nebudeme však pracovat s celou malbou, ale její jednou částí.

Individuální práce (10 minut)

Učitel rozdá žákům pracovní list. Žáci pracují individuálně a barevnou verzi vyobrazení pro případ potřeby bližšího prohlédnutí mají promítnutou na tabuli. Úkoly jsou zacíleny na postihnutí rolí vyobrazených osob, jejich vztahů a rozklíčování děje. Žáci by tedy měli dokázat na popisné úrovni „rozklíčovat“ sdělení části iluminace, aniž by znali bližší historická fakta. Tedy lze procvičovat a zjišťovat úroveň jejich schopnosti porozumět obrazovým materiálům bez vazby na hlubší znalost konkrétního dějinného kontextu. Současně si však žáci při analýze vyobrazení a jeho popisné interpretaci, které mohou být doplněny o další výukové materiály, osvojují nové vlastivědné znalosti a učí se jim porozumět.

Skupinová práce, společná první reflexe a tvorba otázek (15 minut)

Nyní žáci vytvoří skupiny, ve kterých sdílí a diskutují svá zjištění, případně je dále rozvíjejí a doplňují. Pokud chce učitel zjišťovat úroveň porozumění žáka obrazovému materiálu, je nezbytné, aby pro vpisování dalších zjištění do pracovního listu na základě skupinové diskuse zvolil žák jinou barvu propisky. Dojde tak k odlišení toho, na co přišel sám a co zjistil s pomocí svých spolužáků.

Po skupinovém sdílení reflektuje společně celá třída s učitelem. Učitel nechá prezentovat nápady jednotlivých skupin a následně s oporou o pracovní list rozklíčuje s žáky vybranou část příběhu, která je zachycena na iluminaci.

V této fázi se více konkretizují a pojmenovávají osoby zachycené na iluminaci, vyjasňují se jejich role – mělo by dojít s pomocí učitele již k pojmenování některých osob jmény a zasazení příběhu do dějinného kontextu. Některé oblasti příběhu mohou zůstat stále nevyjasněné (například proč byla Ludmila zavražděna a čím; kdo poslal vrahy; kdo je dítě v posteli).

Dále by bylo vhodné, aby učitel vyzval žáky k formulování otázek a ty zapsal na tabuli. Žáci formulují otázky podle toho, co dále by je zajímalo / co by se ještě chtěli dozvědět / co si potřebují vyjasnit.

Četba převedené legendy a zodpovězení otázek (5 minut)

Následuje krátká četba převedené legendy, která by měla žákům pomoci lépe porozumět příběhu, který je na knižní malbě zachycen. Z hlediska časového čte text učitel a podle potřeby si jej může dále upravit. Při četbě příběhu se učitel může vrátit k iluminaci jako celku a v souvislosti s čteným textem objasňovat společně s žáky jednotlivé výjevy zachycené na malbě. Na závěr četby ještě učitel zmíní, že svatá Ludmila je patronkou české země. Četba by měla pomoci žákům zodpovědět otázky, které si v předchozím kroku formulovali.

Závěrečná reflexe (10 minut)

V závěru hodiny se žáci s učitelem vracejí zpět ke knižní malbě. Jejich úkolem je zapsat si pod obrázek do pracovního listu nejméně dvě věty, ve kterých napíší, co nového se dozvěděli o životě kněžny Ludmily. Učitel nechá několik žáků přečíst jejich věty a vyzve je, aby svá zjištění propojili s iluminací, bude-li to možné.

Hodinu uzavírá sebehodnocení žáků v oblasti jejich schopnosti porozumění obrazovému materiálu a přemýšlení o něm. Žáci odpovídají palcem buď nahoru, vodorovně, nebo dolů. Otázky mohou mít také písemnou podobu.

- Nakolik pro tebe bylo obtížné odhalit, co se na vyobrazení odehrává?
- Nakolik se ti podařilo odhalit postavy, které v příběhu vystupovaly?
- Pokud by ses příště setkal s podobnou iluminací, myslíš, že bys jí dokázal po dnešní zkušenosti lépe porozumět?

Rozsah hodnocení

Učitel provádí prvotní hodnocení úrovně vybrané klíčové kompetence žáků v průběhu realizace komplexní úlohy a v její reflektivní části – pozoruje práci žáků s pracovním listem a hodnotí jejich odpovědi v následující skupinové reflexi – pro přesnější hodnocení je na zvážení učitele vybrání jen několika žáků, na které se více zaměří.

Základním hodnocícím nástrojem je pracovní list a jeho následné vyhodnocení. Toto může být provedeno u všech žáků. Každá položka v pracovním listu je bodově ohodnocena. Učitel u každého žáka zkontroluje správnost řešení a body sečte. Dosažený počet bodů následovně porovná s bodovou škálou, která popisuje tři úrovně zvládnutí dané kompetence na popisné úrovni. Výsledek dává orientační představu o úrovni žáka v oblasti této kompetence.

Obměna hodnocení aktivity ve výuce

Organizace a způsob práce s iluminací budou vhodné i pro další obrazové či jiné materiály. Projekt může pokračovat tvorbou plakátu a rozvíjet další aspekty klíčových kompetencí.

